

Czesław Strzyżewski, Zbigniew Szulczyński, Włodzimierz Błaszczyk

---

Moraczewo, gm. Łubowo, woj.
poznańskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 12, 182-184

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mieszkalny znacznych rozmiarów. Zachowany jego fragment, który stanowi około połowę wielkości, ma 2,90 m x 3,40 m. W tej części badanego terenu odsłonięte zostały wczesnośredniowieczne warstwy kulturowe o miąższości dochodzącej do 1,50 m, w których obrębie odkryto dalsze fragmenty palisady, wyznaczające zasięg przestrzenny najwcześniejszych faz osadnictwa.

Uzupełnieniem badań dokonanych w zakresie rekonstrukcji pierwotnego założenia kościoła, było szczegółowe przebadanie styku apsydy transeptu z prezbiterium, gdzie uzyskano niezaprzeczalne dowody o jednorodnym założeniu architektonicznym w postaci prawidłowego wiązania północnej ściany prezbiterium z apsydą północnego ramienia transeptu.

Najistotniejsze odkrycia dotyczące późnośredniowiecznych faz osadnictwa, dokonane zostały na odc. 110, gdzie odsłonięto relikty fundamentów kamiennych, interpretowane jako pozostałości po baszcie, która stanowiła punkt obronny i widokowy od strony przeprawy mostowej. Zachowane fundamenty stanowią w rzucie kwadrat wielkości 5,0 m x 4,20 m /wymiary wewnętrzne murów/. Od strony południowej zachowane są fundamenty przypory. Natomiast od strony wschodniej odkryte relikty łączą się w jeden ciąg obronny z odsłoniętymi w latach ubiegłych fundamentami klasztornych murów obronnych. Obok odkrytych fragmentów baszty, stwierdzone zostały ślady drogi dojazdowej prowadzącej do przeprawy mostowej. Szerokość drogi umocnionej po bokach słupami, wynosiła 3 m. Odkrycia te uzupełniają obraz późnośredniowiecznych fortyfikacji klasztoru.

W zakresie badań nad bezpośrednim zapleczem osadniczym zespołu klasztornego, kontynuowano badania podjęte w latach poprzednich w rejonie jeziora mogileńskiego. Prace archeologiczne przeprowadzone zostały na cmentarzu przy kaplicy św. Klemensa, gdzie założono wykopy o charakterze sondażowym. Miejsce to zakwalifikowano do badań ze względu na XII-wieczną metrykę kościoła św. Klemensa, który wymieniony jest w rzekomym dokumencie fundacyjnym klasztoru mogileńskiego. W wyniku przeprowadzonych prac nie stwierdzono jednak zalegania warstw kulturowych wcześniejszych niż nowożytny.

MORACZEWO, gm. Łubowo
woj. poznańskie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadzili mgr Czesław Strzyżewski
i mgr Zbigniew Szulczyński pod kierunkiem dr.
Włodzimierza Błaszczyka. Finansował WKZ
w Poznaniu. Drugi sezon badań. Grodzisko.
Okres wczesnośredniowieczny, /VIII/IX-X/XI w. /.

Prace wykopaliskowe przeprowadzono na majdanie oraz wewnętrznej stronie wału w części wschodniej grodziska. Równocześnie realizowano szczegółowe prace powierzchniowe i sondażowe /odwierty świdrem/na terenie grodziska i w jego okolicy.

Badania prowadzone w 13 wykopach o łącznej powierzchni 305 m² wyjaśniły charakter pasm bruków kamiennych odsłoniętych w ubiegłym roku, jak również rozplanowanie obiektu i jego konstrukcję. Okazało się, że najpierw zbudowano mniejszy gród, którego wał widoczny częściowo w centralnej partii późniejszego grodu posiadał u swej podstawy ławy kamienne. Między kamieniami odsłonięto ślady spalonej konstrukcji drewnianej wału. W odległości około 1,5 - 2 m od kamieni tworzących podstawę wału znajdował się centralnie zlokalizowany budynek, ukierunkowany z północy ku południu, o wymiarach około 12 x 8,5 m, wzniesiony w konstrukcji słupowej. Nie nosił on śladów spalania. Resztki wału i częściowo wyeksploatowanego budynku starszego grodu odsłonięto w warstwie IV pod grubą warstwą żwiru /warstwa III/. W części wschodniej stanowiska eksplorowano fragment fosy, która w czasie przebudowy grodu w X wieku została zasypana. Stwierdzono, że całość w tej części grodziska występuje na głębokości około 3,5 m od powierzchni, podczas gdy w partii zachodniej jest już na głębokości około 0,9 m.

Nieliczny materiał, głównie ułamki naczyń glinianych, które stanowią tylko 6,5% całości znalezionej ceramiki, pozwala wstępnie datować powstanie grodu starszego na VIII - VIII/IX wiek. Z tego poziomu pochodzą poza tym 2 fragmenty noży żelaznych.

Gród młodszy, którego pozostałości odkryto w warstwie II, nosi ślady spalania. Widoczne to jest na konstrukcjach drewnianych wału, na budynku naziemnym o wymiarach 14,1 x 10,5 m, postawionym w miejscu chaty starszej oraz w półziemiance. Stwierdzono, że podczas przebudowy grodu zniwelowano wschodnią część wału grodu starszego, powiększając w ten sposób powierzchnię wewnętrzną obiektu. Ponadto wały podwyższono. Ślady spalonej konstrukcji drewnianej znajdującej się w centralnej części grodziska wskazują, że główny budynek, w części zachodniej, był dodatkowo oddzielony od niżej położonej partii dobudowanej w X wieku.

W warstwie II wystąpiło ponad 65% wydobytej ceramiki naczyniowej, blisko 40% kości zwierzęcych, jak również fragmenty noży, półkoska, szydło, 2 ostrogi i 2 sprzączki żelazne, oselka, gładzidło kamienne oraz paciorek szklany. Materiał ceramiczny pozwala datować ten poziom na X - X/XI wiek.

W czasie badań powierzchniowych odkryto 22 nowe stanowiska w Moraczewie i Lednogórze, datowane głównie na okres wczesnośredniowieczny i średniowieczny. Stwierdzono wyatępowanie intensywnego osadnictwa w okresie wczesnośredniowiecznym bezpośrednio po północno-zachodniej, zachodniej i północno-wschodniej stronie grodziska, gdzie zlokalizowano kilkanaście silnie zniszczonych obiektów.

Materiały z badań wykopaliskowych i powierzchniowych znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

MYŚLIBÓRZ
woj. gorzowskie

Myśliborskie Towarzystwo
Społeczno-Kulturalne

Badania prowadził mgr Bogusław Bojanowski, finansowało Myśliborskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, Drugi sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne /VIII-XII w. / oraz ślady osadnictwa z okresu halsztacko-lateńskiego /? /.

Badania na grodzisku objęły obszar o powierzchni 67,5 m².

Wykop III. W odkopanej wewnętrznej części wału uchwycono kamienne li-
co, zbudowane w formie muru, na który nakładane były kolejno warstwy
ziemi oraz drewna w postaci faszyny. Pod kamieniami znajdowała się
czaszka psa stanowiąca formę ofiary zakładzinowej. W części przywało-
wej zalegała warstwa osadnicza o miąższości około 1,5 m - w kształcie
niecki. Przechodziła ona bardzo łagodnie w majdan grodu, na którym nie
natrafiono na żadne ślady zabudowy. Badania w tej części grodziska dos-
tarczyły znaczne ilości materiału ceramicznego, m. in. prawie w całości
zachowane dwa naczynia, w których znaleziono dużą ilość łusek i kręgów
rybich. Zabytki metalowe stanowiły poważny procent. Wydobyto m. in.
srebrne kabłączki skroniowe, brązowy naszyjnik z drutu, noże żelazne,
dwa sierpy w bardzo dobrym stanie, groty strzał, klamry. Z przedmio-
tów kościanych i rogowych zwracają uwagę oprawy noży, szydła, igły
i grzebień kościany - zdobiony.

Wykop IV. Założono go po uprzednim oczyszczeniu niemieckiego wykopu
sondazowego. Odkryta tu półziemianka znajdowała się w części południo-
wej wykopu i usytuowana była prostopadle do biegu wału. Jedna ze ścian
krótkich zniszczona została przez wykop niemiecki, druga znajdowała
się w profilu wschodnim. Zachowane wymiary: 5 x 2,5 m. Wewnątrz od-
kryto półkę glinianą, jamę w formie piwniczki oraz ognisko o średnicy
0,5 m. Półziemianka zagłębiona była około 1 m w ziemię, jej dłuższe
ścianki obłożone były drewnem i przykrywał ją dach dwuspadowy, czytel-
ny w profilu wschodnim. Dach zawalił się szczytem do wnętrza obiektu
i na profilu rysował się w kształcie litery V. Wewnątrz pomieszczenia
odkryto wśród inwentarza ruchomego m. in. przęśliki gliniane, ciężarek
kamienny-zdobiony, noże, ceramikę i kości zwierzęce.
W odległości około 2 m na północ od półziemianki znajdowało się jeszcze
jedno palenisko o średnicy około 1 m, wyłożone gliną i kamieniami. Na-
tomiał w odległości 2,5 m od wyżej wspomnianego paleniska jama dwu-
poziomowa ze ściankami wyłożonymi patykami. W wypełnisku jamy odkryto